

MƏDƏNİYYƏT

12

O, yayın istisində ictimai nəqliyyatda gənc bir oğlanın qəzəblə axan göz yaşlarını sildiğini görür. Yaxınlaşıb soruşur ki, heç sən kimi gənc də bu şəkildə göz yaşı tökərmisən? Gənc oğlan cavab verir ki, əgər üç il bir ali məktəbdən kəsirlərsən, başsız qalmış bacı-qardaşlarına çörək pulu qazanmaq üçün iş tapmazsa, əlbəttə, tökər. Soruşanın məşəqqətli uşaqlığı və gəncliyi düşür yadına. Oğlanı yanına salıb indicə kəsilib çıxdığı ali ocağa aparır. Onun xahişi ilə gənci həmin ali məktəbin gecə şöbəsinə qəbul edib, gündüzlər isə elə həmin institutun tələbə yataxanasında qarovulçu kimi işə götürürlər. O vaxtlar sənətkara belə hörmət vardı

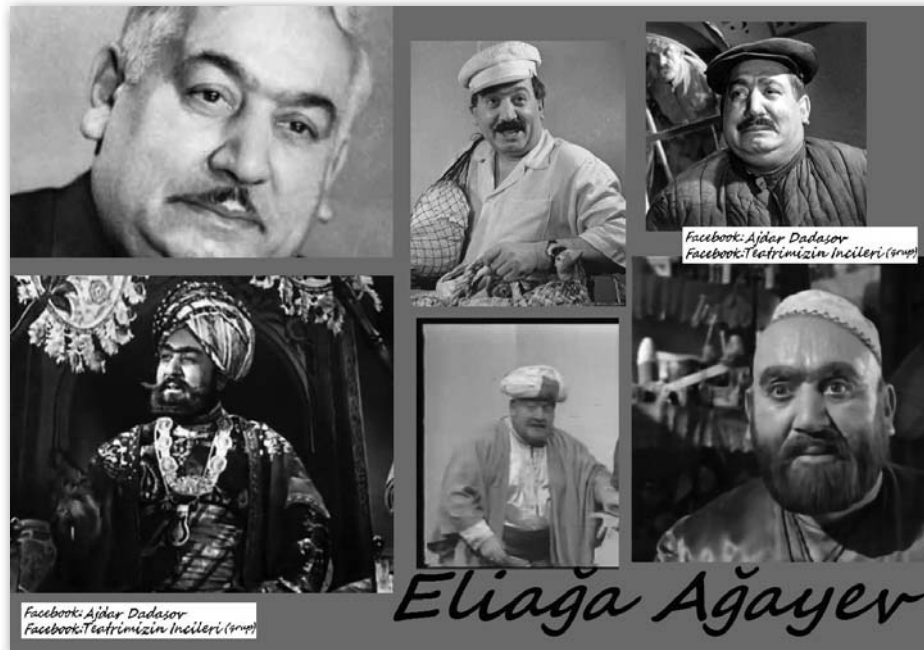
Atasını 1918-də ermənilər qətlə yetirib

Hələ 2 yaşında olanda anasını itirmişdi. 5 yaşında, 1918-ci ildə atasını ermənilər qətlə yetirib. Atasını Qazaxdan, anasını Tiflisdən idi. Atasını anasını qaçırtmışdı, sonra isə Tiflisə köçmüşdülər. 1918-ci ildə ermənilər Tiflisdə yaşayan azərbaycanlılara qarşı soyqırımına başlayanda onlar qaçıb Azərbaycana gəlirlər, amma bilmirdilər ki, eyni hadisələr Bakıda da cərəyan edir. O vaxt Əliağanın cəmi beş yaşı vardı. Üç qardaş idilər, çox çətinliklərlə boya-başa çatdılar. 7-ci sinfi bitirən Əliağa gəmi təmiri zavodunda işə düzəlir ki, çörək pulu qazansın. Eyni vaxtda zavodun dram dərnəyinə də yazılır. Elə ilk günlərdən dram dərnəyi rəhbəri onun istedadını sezir. Oynadığı obrazlar tezliklə zavod kollektivinin, sonra Bakı camaatının diqqətini çəkir, onlarda maraq yaradır. Bu minvalla Əliağa hələ çox gənc yaşlarından Gənc Tamaşaçı Teatrının truppasına gəlib çıxır. Onu Mirzəəğa Əliyev kimi sənətkar bəyənir, ştata götürülməsinə nail olur. O vaxtdan bu teatrın afişasına yeni, həm də ətrafına tamaşaçı toplaya biləcək bir imza yazılır – Əliağa Ağayev.

İlk sevgi və evlilik

Gənc Tamaşaçı Teatrının özülünü qoyanlardan biri olan aktyor az bir zamanda oynadığı obrazlarla, istedadı və xoş xasiyyəti ilə həminin sevimlisinə çevrilir. Kollektivin gənc qızları arasında onu sevənlər də az deyildi, amma Əliağanın gözü onlardan birini tutmuşdu. Gənc aktrisa Cəvahir İsgəndərova ilə səhnədə tərəf müqabili idilər. Məhəbbətlərinin özülü elə səhnədə qoyuldu. Ağadadaş Qurbanov bir

Dostları elə biliblər ki, zarafat edir...

gün onların münasibətlərindən xəbər tutub Əliağanı yanına çağırır. Deyir ki, bu qız mənim teatr truppamda yetişib, bu teatrın səhnəsinə çıxıb: “Mənə öz balam kimi əzizdir, sən də yaxşı oğlansan, ona qarşı münasibətin ürəkdən deyilsə uzaqlaş, ürəkdəndirsə gecikmə, yaxınlaş”. Ürəyini qıza açmağa cəsarət eləməyən gənc bu sözlərdən sonra qəti addım atıb Cəvahirlə evlənir. Uşaqları dünyaya gələndən sonra Cəvahir xanım evdə oturmali olur, Əliağa uşaqları ona etibar edib özü sənətin zirvələrinə doğru kəşməkəşli yola çıxır. Onun da oynadığı “Hacı Qara” tamaşasına Mirzəəğa Bağirov baxır. Tamaşadan sonra Bağirov Əliağanı yanına çağırtdırır. Qardaşı Mirzəəğa 1937-də ildə repressiyaya uğrayan aktyor kəfəni boynuna salıb rəhbərin qəbuluna yollanır. Sən demə, Mirzəəğa Bağirov onu çağırtdırır ki, oynadığı obrazdan heyranlığını ifadə etsin. Deyib ki, çox bəyəndim. Fəxri adının olub-olmamağımı da soruşub. Bir müddətdən sonra Əliağa Ağayevə əməkdar artist fəxri adı verilib. Sonra da xalq artisti olub. Gənc Tamaşaçı Teatrında ilk və o vaxtlar yeganə xalq artisti Əliağa Ağayev idi.

SSRİ xalq artisti fəxri adı verilməsi üçün aktyora Kommunist Partiyasına keçməsi təklif olunub. Hər dəfə bu söhbətdən

yumorunu işə salmaqla yayıyan aktyor ömrünün sonuna qədər nə partiya daxil olub, nə də SSRİ xalq artisti adı üçün cəhd göstərib.

Məşədi İbada verilən kürk

Heç vaxt şəxsi işləri üçün kimdənsə xahiş etməyi xoşlamayıb. Bir qızı, iki oğlu vardı. Deyirdi, bir rollarım, bir də övladlarımdır həyatdakı qazancım. Sənətini də çox sevərdi, amma övladlarının bu sənətə gəlməsinə razı olmazdı. Oğlu Vaqif ondan gizlin o vaxtkı İncəsənət İnstitutunun rejissorluq fakültəsinə qəbul olunmuşdu. Hər il atasına “Politexnik”ə hazırlaşırım” deyərək yalan satan Vaqif Ağayev yalnız diplomunu alandan sonra onu atasına göstərib həqiqəti etiraf etmişdi. Vaqif Ağayev çox istedadlı rejissor oldu. Musiqili Komediya Teatrının səhnəsində şöhrət qazanan “Hicran” tamaşasına o quruluş vermişdi. Hayıf ki, həyatdan vaxtsiz köçdü.

“O, olmasın, bu olsun” filmindən sonra Əliağa Ağayevi hamı tanıyırdı, amma adı ilə deyil, oynadığı obrazla, Məşədi İbad kimi. Aktyorla birgə çox tamaşalar hazırlayan rejissor Ağakəşi Kazımov xatırlayır ki, bir dəfə İraqda qastrol zamanı Əliağa bazarda itib: “Dedilər, bu harada ola bilər? Hər ləndim bazarı gördüm ki,

bir yerdən səsi gəlir. Gördüm ki, əfqanlar yığılıb onun başına, qabağında da bağlama var. Dedim bu nədir gətirmisən? Dedi tanıdılar ki, Məşədi İbadı oynayanam, mənə kürk verdilər”. Mirzəəğa Əliyev dünyasını dəyişəndən sonra bir gün Şıxəli Qurbanov Əliağa Ağayevi çağırır deyir ki, sən “Azdrama”nın səhnəsinə lazımsan. Əliağa Ağayev əşyalarını götürmək üçün doğma teatrına gələndə Gənc Tamaşaçı Teatrının ilk aktyorlarından biri Süleyman Ələsgərov qəmə qər q olur: “Sən bu teatrın qapısına qıfıl vurub gedirsən, buranın tamaşaçıları bundan sonra “Azdrama”ya gedəcəklər”. Əliağa Ağayev Məşədi İbadı oynayanda qara, gur saçları olub. Film təbii alınsın deyərək özü saçlarını dibindən qırxdırıb. Saqqalının üstündə isə günlərlə özü işləyib, nəhayət təbii göründüyünü hiss edəndən sonra çəkilişə razılıq verib. Çox güclü hafizəsi olub Əliağa Ağayevin. Rolun sözlərini bircə dəfə oxumağı bəs edirmiş ki, çəşmədən, zamanında deyərək bilsin. Onun teatrın bufetinə girməyi yetərmiş ki, bütün aktyorlar başına yığışsın. Deyib-gülməyi, yeyib-içməyi çox xoşlaymış, elə bunun da güdazına gedir.

İynə vurdurub filmə çəkilib

Əliağa Ağayev isə sağlam adam idi. Səhnədə, yeyib-içməkdə, çəkilişlərdə keçdi ömrü. Son illər, yəni ömrünün axırlarında səhhətində bəzi narahatlıqlar olub, bu da yaşın göstəricisi idi. Çəkildiyi son “Evlənmək istəyirəm” filminin rejissoru Cahangir Mehdiyev danışır ki, biz onu qızdırmanın içində çəkdik: “Dedim ki, çəkilişə təxirə salaq, sizə ziyanı deyərək bilər, razılaşmadı. Həkim çağırır iynə vurdular, temperaturu bir az düşdü, çəkdik, çəkilişdən sonra təcili yardımla getdi”. Amma ondan sonra neçə-neçə çəkilişlərdə, tamaşalarda oldu Əliağa Ağayev. Yetmiş yaş ərəfəsində, yubiley qabağı dostlarıyla kafedə oturub deyib-gülmüşlər. Əliağa Ağayev danışdığı lətifəyə ətrafdakılarla birgə ürəkdən gülüb. Necə ürəkdən gülübsə ürək damarı partlayıb. Dostları elə biliblər ki, zarafat edir, baxıblar ki, yox, kişi dünyasını dəyişib. Bu, 3 noyabr 1983-cü ildə olub.

Ramilə Qurbanlı